

Заклик українських та польських неурядових організацій до наших суспільств

На зламі 1990-х, коли до Незалежності залишалися лише місяці, українське суспільство відчувало вітер Свободи і відважно закликала до створення суверенної держави.

Братами по боротьбі для українців були Прага і Вільнюс, Тбілісі і Будапешт, але насамперед Варшава.

Згодом українці переймали досвід у поляків як розвивати політичну систему, створювати малий і середній бізнес, а головне – розбудовувати громадянське суспільство. Це був процес, в якому брали участь тисячі активістів неурядового сектору двох країн, особливо після 2003 року. Обидві сторони об'єднувало однакове розуміння демократії, а Польща для українців була своєрідним вікном в Європу, звідки надходили зразки громадянської активності. Тому, розвиток громадянського суспільства України як історія успіху Революції Гідності несе в собі і частку зусиль польських партнерів.

На жаль, як і більшість країн континенту, Україна та Польща мають трагічні сторінки в історії, і ми повинні спільно їх прочитати і перегорнути. Наші народи мають пройти через загальноєвропейський процес примирення, який зробив можливим створення та існування Об'єднаної Європи. Історичне порозуміння між Францією і Німеччиною, а пізніше між Польщею та Німеччиною є зразком для нас, українців і поляків. Немає іншого шляху, аніж шлях примирення. Слова «Прощаємо і просимо прощення», що не раз лунали в українсько-польському діалозі, можуть і повинні стати дороговказом.

Apel ukraińskich i polskich organizacji pozarządowych do naszych społeczeństw

U progu lat 90-tych, kiedy do odzyskania Niepodległości pozostały ledwie miesiące, społeczeństwo ukraińskie poczuło powiew wiatru wolności i odważnie wezwało do utworzenia niezależnego suwerennego państwa.

Braterskie wsparcie dla Ukraińców w tej walce przyszło z Pragi i Wilna, z Tbilisi i Budapesztu, ale przede wszystkim z Warszawy.

Następnie Ukraińcy uczyli się od Polaków jak budować system polityczny, jak tworzyć małe i średnie przedsiębiorstwa, i co najważniejsze – jak tworzyć społeczeństwo obywatelskie. To był proces, w którym uczestniczyło tysiące działaczy społecznych obu krajów, zwłaszcza po 2003 roku. Obie strony łączyło takie same postrzeganie demokracji, a Polska dla Ukraińców była swojego rodzaju oknem na Europę, przez które przychodziły wzory aktywności obywatelskiej. Dlatego rozwój społeczeństwa obywatelskiego na Ukrainie jak i sukces Rewolucji Godności również nosi w sobie udział polskich partnerów.

Niestety, jak w wypadku większości krajów naszego kontynentu, Ukraina i Polska mają tragiczne strony w swojej wspólnej historii. Powinnismy razem je dogłębnie poznać, przemyśleć i zrozumieć. Nasze narody powinny przejść przez ogólnoeuropejski proces pojednania, który umożliwił powstanie Zjednoczonej Europy. Historyczne porozumienie między Francją a Niemcami, a później między Polską a Niemcami stanowi przykład dla nas, Ukraińców i Polaków. Nie ma innej drogi niż droga pojednania. Słowa «przebaczamy i prosimy o przebaczenie», które nie raz zabrzmiały w dialogu polsko-ukraińskim mogą i powinni stać się dla nas drogowskazem.

Однак, ми з тривогою спостерігаємо за тим, як необдумано, а подекуди і зумисне, цей принцип відкидається на догоду популізму чи заради вузьких партійних інтересів. Політичні ігри на історичних питаннях загрожують повністю занепасти досягнення останніх років і не лише на шляху примирення. Соціологічні опитування показують, що хоча Польща і поляки користуються високою довірою в Україні, однак довіра до українців в Польщі продовжує падати. Подальший розвиток подібних тенденцій принесе трагічні наслідки для українського та польського народів. Особливо в умовах російської агресії в Україні, яка ставить під загрозу безпеку нашої частини світу.

Тому ми, неурядові організації, повинні продовжувати наполегливо будувати інфраструктуру взаємних контактів, сприяти збереженню, а подекуди і поновленню довіри наших суспільств. Варто прагнути до створення польсько-української неурядової платформи, яка б працювала на спільне майбутнє наших суспільств, формуючи громадський порядок денний.

Над з'ясуванням трагічних подій нашої спільної історії повинні мати можливість неупереджено працювати історики, а документально засвідчені висновки, що міститимуться в дослідженнях істориків та шкільних підручниках, повинні послужити для всіх нас уроком, який би не дозволив, щоб трагічні події колись повторилися. Не політики, а саме історики, в тому числі і авторитетні науковці з-поза меж України та Польщі, мають віднайти формат дослідження чутливих подій в українсько-польських відносинах.

Нам варто завжди пам'ятати, що емоційні чи кон'юнктурні дії політиків слугують лише нашим ворогам. Спільна пам'ять повинна нас об'єднувати і не допустити повторення трагічних подій нашої історії.

Jednak, z niepokojem obserwujemy jak nie przemyślane a czasami celowe działania, tę zasadę odrzucają na rzecz populizmu czy ze względu na wąskie interesy partyjne. Gry polityczne wykorzystujące kwestie historyczne mogą całkowicie zniszczyć osiągnięcia ostatnich lat na drodze wzajemnego pogodzenia naszych społeczeństw. Badania opinii publicznej pokazują, że chociaż Polska i Polacy cieszą się wielkim zaufaniem w Ukrainie, jednak zaufanie do Ukraińców w Polsce ciągle spada. Dalszy rozwój takich tendencji przyniesie tragiczne konsekwencje dla ukraińskiego i polskiego narodu. Zwłaszcza w warunkach rosyjskiej agresji w Ukrainie, która zagraża bezpieczeństwu naszej części świata.

W związku z tym, my, organizacje pozarządowe, powinniśmy nadal rozbudowywać infrastrukturę wzajemnych kontaktów i pomóc zachować, a poniekąd i odnowić, wzajemne zaufanie między naszymi społeczeństwami. Należy dążyć do stworzenia polsko-ukraińskiej platformy pozarządowej, która by tworzyła społeczny program dla budowy wspólnej przyszłości naszych społeczeństw.

Historycy powinni bezstronnie pracować nad wyjaśnianiem tragicznych zdarzeń naszej wspólnej historii, a udokumentowane wyniki tych prac powinny znaleźć się, w publikacjach historycznych i w szkolnych podręcznikach. Prace te powinny służyć jako lekcja dla nas wszystkich tak aby podobne tragedie nigdy się nie powtórzyły. To nie politycy, a właśnie historycy, w tym szanowani naukowcy spoza Ukrainy i Polski, powinni ustalić formy badań nad wrażliwymi wydarzeniami w historii polsko-ukraińskich stosunków.

Musimy pamiętać, że emocjonalne lub koniunkturalne działania polityków służą jedynie naszym wrogom. Wspólna pamięć powinna nas jednoczyć i zagrozić drogę do powtórki tragicznych zdarzeń z naszej historii.

Ми маємо довершити побудову солідарних і дружніх відносин, яку почали чверть століття тому, і бути прикладом злагоди у великому європейському домі. Від цього зрештою залежить і успіх загальноєвропейського проекту.

Майбутні покоління українців і поляків чекають від нас чесних, відкритих і добросусідських відносин, і ми здатні цього досягнути.

Київ, серпень 2016

З української сторони

Геннадій Максак, Рада зовнішньої політики «Українська призма»

Євген Магда, Центр суспільних досліджень

Дар'я Мустафіна, Інститут партнерства та сталого розвитку

Андрій Кулаков, ГО "Інтерньюз-Україна"

Володимир Купрій, «Творчий Центр ТЦК»

Михайло Наход, Центр Політичного Аналізу та Виборчого Консалтингу (Луцьк)

Сергій Пасічник
голова ГО "Академія стратегічних досліджень"

Євгеній Романенко, Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень (Чернігів)

Любов Ропало, Академія стратегічних досліджень (Черкаси)

Powinniśmy dokończyć budowę solidarnych i przyjaznych stosunków, którą rozpoczęliśmy ćwierć wieku temu. Musimy dać przykład harmonijnych działań w naszym wielkim europejskim domu. Od tego zależy sukces ogónoeuropejskiego projektu.

Przyszłe pokolenia Ukraińców i Polaków oczekują od nas uczciwych, otwartych i dobrosąsiedzkich stosunków. Jesteśmy w stanie to osiągnąć.

Warszawa, sierpień 2016

Z polskiej strony:

Krzysztof Bobiński, współprzewodniczący Forum Społeczeństwa Obywatelskiego, Wschodniego Partnerstwa, Fundacja Unia & Polska

Martyna Bogaczyk, Prezes Zarządu, Fundacja Edukacji dla Demokracji

Rafał Borkowski, Prezes Zarządu, Fundacja Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego

Alina Doboszewska, Prezes Zarządu, Fundacja Dobra Wola

Krzysztof Filcek, Fundacja Współpracy Polsko-Ukraińskiej PAUCI

Danuta Glondys, Dyrektor, Stowarzyszenia Willi Decjusza

Igor Isajew, Związek Ukraińców w Polsce

Lyudmyla Kozlovska, Prezes Zarządu, Fundacja Otwarty Dialog

Jacek Królikowski, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

Jacek Kucharczyk, Prezes Zarządu, Instytutu Spraw Publicznych

Ганна Шелест, UA: Ukraine Analytica (Одеса)

Сергій Сидоренко, Європейська правда

Юрій Степанець, Вінницька обласна молодіжна громадська організація "Наше Поділля"

Вадим Трюхан, Європейський Рух України

Максим Хилько, Ініціатива з дослідження східноєвропейської безпеки

Людмила Чабак, Сіверський інститут регіональних досліджень (Чернігів)

Андрій Чубик, Центр глобалістики «Стратегія XXI»

Danuta Przywara, Prezes Zarządu, Helsińska Fundacja Praw Człowieka

Aleksander Smolar, Prezes Zarządu, Fundacji Batorego

Waldemar Weihs, Prezes Zarządu, Fundacja Merkury

Markijan Żelak, Prezes Zarządu, Stowarzyszenie Ośrodek Współpracy Europejskiej

Wojciech Żmudziński SJ, Dyrektor, Centrum Kształcenia Liderów i Wychowawców im Pedro Arrupe